

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ลักษณะความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ผู้วิจัยได้สรุปสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. วิธีดำเนินการวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผล
5. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบลักษณะความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การกำหนดประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี รวมทั้งสิ้น 2,473 คน แบ่งออกเป็น ผู้บริหาร 200 คน และครู 2,273 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. 2558 : 5 - 9 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. 2558 : 6 - 10)

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607 - 610) ได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 333 คน และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นไม่เป็นสัดส่วน (Disproportionately Stratified Random Sampling) โดยผู้บริหารคิดเป็นร้อยละ 40 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด นอกนั้นที่เหลือเป็นครูผู้สอน ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหาร 133 คนและครูผู้สอน 200 คน ตามลำดับ ซึ่งหากจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ประกอบด้วย ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาขนาดเล็ก 82 คน สถานศึกษาขนาดกลาง 177 คน และสถานศึกษาขนาดใหญ่ 74 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ถึงหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมสำเนาหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยส่งไปยังกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม

3. กำหนดวันและดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ

2. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

3. วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับลักษณะความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายด้านและรายข้อ หลังจากนั้นนำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมายซึ่งเป็นช่วงคะแนนดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2554 : 103)

4.51 - 5.00 หมายถึง ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในระดับน้อยที่สุด

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบลักษณะความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี จำแนกตามตำแหน่ง และประสบการณ์ ในการปฏิบัติงานโดยใช้การทดสอบค่าที (t - test)

5. วิเคราะห์เปรียบเทียบลักษณะความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้วิธีการตรวจสอบความแตกต่างของเชฟเฟ้ (Scheffe's Method)

สรุปผลการวิจัย

ลักษณะความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปเป็นประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. ลักษณะความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านวิสัยทัศน์ร่วม ด้านการเรียนรู้ของทีม ด้านแบบแผนทางความคิด ด้านการคิดเชิงระบบ และด้านความรอบรู้ของบุคลากร

2. ผลการเปรียบเทียบลักษณะความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี จำแนกตามตำแหน่งโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการเปรียบเทียบลักษณะความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านการเรียนรู้ของทีมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบลักษณะความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านแบบแผนทางความคิดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาลักษณะความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ลักษณะความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาวะการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี ซึ่งส่งผลกระทบต่อการพัฒนาการศึกษาที่ต้องมีการเตรียมความพร้อมเพื่อการพัฒนาศักยภาพของคนในประเทศให้มีความพร้อมกับการรับเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะสถานศึกษาต้องมีการเปลี่ยนแปลงและปรับหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบันซึ่งสถานศึกษาต้องมีการเตรียมความพร้อมในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพของบุคลากรและนักเรียนให้ปรับตัวรับกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของพรทิภา วันตา (2553 : 105) เรื่ององค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตมินบุรี กรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับภัทรพร ไหลไพบูลย์ (2554 : 88) ได้ทำการศึกษาองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนพานทอง สภานุปลัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนพานทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก รวมทั้งงานวิจัยของอมร สายใจ (2556 : 73) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในเขตอำเภอเมืองสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่า ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในเขตอำเภอเมืองสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. การเปรียบเทียบลักษณะความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานในการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีความคิดเชิงลึกและมุมมองที่กว้างไกลมากกว่าในเรื่องขององค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งผู้บริหารต้องมีการวางแผนงานเพื่อให้องค์กรมีความเจริญก้าวหน้าสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของโรงเรียน ส่วนครูบางส่วนยังมีแนวคิดแบบเดิม ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานและผู้บริหาร จึงมีแนวโน้มในการเปลี่ยนแนวคิดและแนวปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับองค์กรแห่งการเรียนรู้น้อยกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรพร ไหลไพบูลย์ (2554 : 91) ศึกษาการนำโรงเรียนไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ จำแนกตามสถานภาพผู้บริหารและครู โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอยู่ในระดับน้อย และสอดคล้องกับงานวิจัยของศักดา มัชปาโต (2550 : 127) ศึกษา

ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 จำแนกตามตำแหน่งผู้บริหารและครู โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้มากกว่าครู

3. การเปรียบเทียบลักษณะความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเพราะในปัจจุบันเป็นยุคที่ให้ความสำคัญกับข้อมูลข่าวสารในการแสวงหาความรู้ เพื่อความอยู่รอดขององค์กรไม่ว่าบุคลากรจะมีประสบการณ์มากหรือน้อยย่อมมีความรู้ความสามารถต่อการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของตนรับผิดชอบได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งในยุคของการพัฒนาและปรับเปลี่ยนสถานศึกษาให้ตอบรับกับการเปลี่ยนแปลง สามารถที่จะเรียนรู้การได้อย่างรวดเร็ว และสร้างกระบวนการเรียนรู้ ความเข้าใจในการทำงานร่วมกับผู้อื่นและปฏิบัติงานนั้นจนสำเร็จลุล่วงได้ ด้วยดีเช่นกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของกาญจนา ฉ่ำศิริ (2553 : 108) ได้ศึกษาเรื่องสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังของการพัฒนาองค์กรไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรกองกลาง สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยบุคลากรที่มีประสบการณ์แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังของการพัฒนาองค์กรไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกับพิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์ และรัตนา กาญจนพันธ์ (2550 : 49) ที่ได้ศึกษาองค์กรแห่งการเรียนรู้ในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า ผู้บริหารและผู้สอนที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์กรแห่งการเรียนรู้โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. การเปรียบเทียบลักษณะความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาทุกแห่งในปัจจุบันมีการเข้าถึงข้อมูลเทคโนโลยีสะดวกรวดเร็วมากขึ้น มีการจัดการอบรมสัมมนาบ่อยครั้งเพื่อเป็นการพัฒนาบุคลากรให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ๆ ในการอบรมเพิ่มขึ้น อีกทั้งสถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นขนาดเล็ก ขนาดกลางหรือขนาดใหญ่ ได้กำหนดเป้าหมายในการดำเนินงาน มีการจัดการ การวางแผนและการพัฒนาอย่างมีระบบมากขึ้น มีการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการทำงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของจตุพันธ์ รุจิรานุกูล (2554 : 88) เรื่องการนำโรงเรียนไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ตามทัศนะของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ที่มีขนาดโรงเรียนต่างกันมีการนำโรงเรียนไปสู่

องค์กรแห่งการเรียนรู้ตามทัศนะของครู โดยรวมและรายด้าน ทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกับกับประภาวัลย์ สิงห์วิวัฒน์ (2556 : 85 - 86) ได้ทำการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3 - 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3 - 4 จำแนกตามขนาดสถานศึกษาโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาลักษณะความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมทักษะ ความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยจัดให้มีการอบรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับหน่วยงานอื่น การระดมสมอง การคิดริเริ่มสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในสถานศึกษาเพื่อเป็นการพัฒนาสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและมีการสอนงานระหว่างรุ่นพี่รุ่นน้องซึ่งจะช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมให้สถานศึกษาทุกแห่งมีความพร้อมในการพัฒนาไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การทำงานร่วมกันเป็นทีม สนับสนุนและจัดสรรสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาภาครัฐและเอกชน
2. ควรศึกษาประสิทธิภาพความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา มุ่งสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่ยั่งยืนในเวทีประชาคมอาเซียน